

دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در رابطه با اساتید راهنما

شهناز مجاهد^{۱*}، خدیجه نصیریانی^۲، طاهره سلیمی^۳، حسن لطفی^۴، مهسا خدایاریان^۳

۱. کارشناس ارشد مامایی، مربی گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، ایران
۲. کارشناس ارشد پرستاری، دانشجوی دکتری پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، ایران
۳. کارشناس ارشد پرستاری، مربی گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، ایران
۴. دکترای اپیدمیولوژی، دانشیار گروه آمار و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، ایران

• دریافت مقاله: ۸۹/۱۰/۲۷   آخرین اصلاح مقاله: ۹۰/۳/۳۰   • پذیرش مقاله: ۹۰/۵/۲۳

زمینه و هدف: دانشگاه‌ها مسئولیت خطیری در تربیت آموزش و پرورش دانشجویان دارند. راهنمایی و مشاوره دانشجویان جزئی از وظایف اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها به منظور فایز آمدن بر مشکلات قابل پیشگیری و افت تحصیلی ناشی از آن محسوب می گردد. این مطالعه به منظور بررسی دیدگاه دانشجویان در رابطه با نحوه انتخاب اساتید راهنما و حیطه وظایف و دانشجویان تحت نظر آنها انجام شده است. مواد و روش‌ها: این مطالعه توصیفی بر روی ۳۸۵ نفر از دانشجویان دانشگاه انجام شد. روش نمونه گیری به صورت طبقه ای تصادفی بود. اطلاعات از طریق تکمیل پرسشنامه نظرخواهی جمع آوری و با استفاده از آزمون‌های آماری و سطح معنی دار $P < 0/05$ تجزیه و تحلیل شد. یافته ها: مهمترین اولویت در انتخاب فرد به عنوان استاد راهنما در اکثر موارد هم رشته بودن استاد و دانشجوی وی (۴۰/۳٪) و مهمترین اولویت در انتخاب دانشجویان تحت پوشش یک استاد راهنما در اکثر موارد (۵۳٪) در نظر گرفتن تعداد کم دانشجو برای یک استاد راهنما ذکر شده بود. از نظر اکثریت دانشجویان (۴۸/۸٪) بهترین روش انتخاب استاد راهنما، انتخاب شدن وی توسط رئیس دانشکده و سپس انتخاب شدن دانشجویان تحت پوشش توسط خود استاد راهنما ذکر شده بود در بررسی حیطه وظایف اساتید راهنما مشخص شد اکثریت دانشجویان (۹۶/۴٪) با بررسی وضعیت تحصیلی دانشجو و رفع مشکلات آموزشی وی به عنوان وظایف اصلی اساتید راهنما موافق بودند. نتیجه گیری: با توجه به نتایج بهتر است موارد زیر مد نظر قرار گیرد مسئولین دانشکده اساتید راهنما را انتخاب نموده و در این رابطه به هم رشته بودن استاد و دانشجو، تعداد کم دانشجو و نظر استاد در انتخاب دانشجویان تحت پوشش وی توجه شود. واژه های کلیدی: استاد راهنما، دانشجو، دیدگاه

* نویسنده مسؤول: گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، صفائیه، یزد، ایران

•Email: sh_mojahed@yahoo.com

• تلفن: ۸۲۴۱۷۵۱ - ۰۳۵۱   • شماره: ۸۲۴۹۷۰۵ - ۰۳۵۱

مقدمه

راهنمایی و مشاوره تحصیلی نوعی رابطه فردی و گروهی است که در تمام مراحل تحصیلی دانشجو را در شناخت توانایی‌ها، استعداد، علایق و مسئولیت‌ها، آموزش مهارت‌های زندگی و اجتماعی، تصمیم‌گیری و شیوه یادگیری، برنامه ریزی و پذیرش مسئولیت‌ها، گسترش تفکر منطقی، تدارک برای تشکیل خانواده، ایجاد روحیه همکاری و احترام به عقاید و نظرات دیگران و حل مشکلات آموزشی و انضباطی یاری می‌رساند تا مشکلات تحصیلی خود را حل و با محیط آموزشی سازگار شده و به رشد شخصی، ذهنی، عاطفی، اجتماعی و دانشگاهی وی کمک شود (۱،۲).

تعداد قابل توجهی از دانشجویان در هنگام ورود به دانشگاه‌ها با مشکلات عاطفی، روابط بین فردی، رفتاری، سازگاری و خانوادگی دست به گریبان هستند. پس از ورود به دانشگاه‌ها و رویدادهای بعدی زندگی در دانشگاه‌ها دانشجویان با مشکلات تحصیلی، شغلی، رشدی، رفتاری، عاطفی، خانوادگی و اجتماعی روبرو می‌شوند. با توجه به اهمیت و نقش آموزش عالی و فعالیت‌های آن در زندگی فردی و اجتماعی و حساس بودن این مرحله از زندگی لازم است در دانشگاه‌ها علاوه بر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی و فرهنگی خدماتی وجود داشته باشد تا دانشجویان را در موفقیت و پیشرفت تحصیلی، انتخاب‌ها و تصمیم‌گیری‌های سنجیده، بهره‌برداری بهینه از قابلیت‌ها، استعدادها و توانمندی‌های شخصی و منابع و امکانات آموزش عالی و... یاری دهند. این خدمات تخصصی چیزی جز راهنمایی و مشاوره دانشجویی نیست که توسط افراد متخصص باید ارائه گردد. (۳،۴)

استاد راهنما در دانشگاه، معمولاً یک عضو هیأت علمی است که خدمات راهنمایی و مشاوره را با یک دعوت پذیرفته است و دانشجو را در مطابقت دادن علائق و توانایی‌هایش با برنامه آموزشی و ارزیابی متناوب از پیشرفت وی در دانشگاه کمک می‌کند. استاد راهنما به عنوان یک هماهنگ کننده

تجربیات یادگیری، باید آگاهی و اطلاعات به روز در موضوعات مختلف برنامه‌های درسی، راه و روش ثبت نام و خدمات شخصی، پزشکی و مشاوره‌ای داشته باشد (۲).

راهنمایی و مشاوره ناکافی و نامناسب می‌تواند دانشجویان را در دستیابی به اهداف آموزشی و حرفه‌ای دچار مشکل و اختلال نماید. در حالی که مشاوره مناسب از طرف مراجع با صلاحیت، میتواند منجر به حل مشکلات دانشجویان شده و حتی فرصت‌هایی برای رشد و تغییر الگوی رفتاری آنها فراهم نماید (۵).

تحقیقات انجام شده در مورد مشکلات روانی، عاطفی، اجتماعی دانشجویان و برخی پژوهش‌های محدود دیگر اهمیت و ضرورت اقدام جدی و سازمان یافته‌ای را در انتخاب اساتید راهنما به منظور فائق آمدن بر مشکلات قابل پیشگیری و افت تحصیلی ناشی از آنها را مطرح می‌نماید. (۶)

مطالعه هزاهه ای و همکاران نشان داد اکثریت اساتید راهنما ارائه مشاوره و راهنمایی را به عنوان یک وظیفه تلقی نموده‌اند در حالی که به طور کامل با وظایف اساتید راهنما آشنایی نداشته‌اند (۷). اما نتایج بررسی ادومی نشان داد که تقریباً ۸۶٪ اساتید از وظایف مشاوره آگاه می‌باشند (۸).

در حالی که با توجه به آئین نامه اساتید راهنما افرادی از اعضای هیئت علمی می‌توانند استاد راهنما شوند که قبل از شروع به کار در دوره‌های آموزشی که به این منظور توسط دانشگاه برگزار می‌شود شرکت نماید و ترجیحاً از میان اعضای علاقه‌مند به امر آموزشی با حداقل ۳ سال سابقه فعالیت آموزشی انتخاب شوند (۹).

ارکان اصلی مؤثر در کیفیت آموزش عالی سه فاکتور عمده، استاد، دانشجو و نظام آموزشی می‌باشد بدیهی است این سه عامل جدای از یکدیگر و متمایز از کل جامعه نیستند لذا باید در ارتباط با یکدیگر در نظر گرفته شوند (۱۰). دانشجو از ارکان آموزش عالی بوده و می‌تواند نقش عمده‌ای در بالا بردن کیفیت آموزش عالی ایفا کند (۱۱). یکی از توصیه‌های مهم کنفرانس آموزش پزشکی در ادینبورگ در سال ۱۹۹۳،

یافته‌ها

بیشترین افراد مورد پژوهش در دانشکده پرستاری و مامایی و بهداشت و کمترین تعداد در دانشکده پزشکی مشغول به تحصیل بودند. کمترین درصد دانشجویان (۱۵/۶٪) در مقطع کاردانی و بیشترین درصد در مقطع کارشناسی (۶۵/۲٪) مشغول به تحصیل بودند همچنین اکثریت نمونه‌ها (۵۵/۶٪) ساکن خوابگاه و کمترین درصد (۳/۹٪) در منزل اجاره‌ای سکونت داشتند در رابطه با هدف اول پژوهش یعنی بهترین روش انتخاب استاد راهنما مشخص شد اکثریت نمونه‌ها (۴۸/۸٪) با انتخاب استاد راهنما توسط مسئولین دانشکده و سپس انتخاب شدن دانشجو توسط خود استاد راهنما موافق بودند. فراوانی انتخاب سایر گزینه‌ها در جدول یک خلاصه شده است.

جدول ۱: توزیع فراوانی نمونه‌ها برحسب بهترین روش انتخاب استاد

راهنما

درصد	تعداد	بهترین روش انتخاب استاد راهنما
۶۲	۲۴	انتخاب استاد دانشجویان تحت نظری توسط رییس دانشگاه
۲۱/۴	۸۲	انتخاب استاد و دانشجو توسط یکی از مسئولین ضمن نظر خواهی از دانشجو
۲۰/۰	۷۷	انتخاب استاد راهنما توسط خود دانشجو
۴۸/۸	۱۸۸	انتخاب استاد راهنما توسط مسئولین دانشکده و سپس استاد دانشجو یا تحت نظر خود را انتخاب نماید
۳/۶	۱۴	انتخاب در ترم اول توسط مسئولین دانشکده و در ترم‌های بعد توسط دانشجو
۱۰۰	۳۸۵	جمع

در شناسایی مهم‌ترین اولویت فرد جهت انتخاب شدن به عنوان استاد راهنما مشخص شد اکثریت دانشجویان (۴۰/۳٪) مهم‌ترین اولویت فرد جهت انتخاب شدن به عنوان استاد راهنما را هم رشته بودن استاد راهنما و دانشجویان وی مطرح نموده بودند (جدول ۲).

مشارکت دادن و سهیم نمودن دانشجویان در همه سطوح آموزش می‌باشد (۱۲). لذا دیدگاه دانشجویان و پذیرش ایشان نسبت به استاد راهنما مسئله‌ای خوبی است. با توجه به اهمیت و نقش و جایگاه مشاوره و راهنمایی در دستیابی دانشجویان به اهداف آموزشی و از طرفی محوریت فراگیران در برنامه‌های آموزشی این مطالعه با هدف بررسی نحوه انتخاب و حدود وظایف اساتید راهنما از دیدگاه دانشجویان انجام گرفت.

روش کار

در این مطالعه مقطعی - توصیفی جامعه مورد بررسی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی در سال ۱۳۸۷ تشکیل می‌دادند. نمونه‌گیری به صورت تصادفی طبقه‌ای انجام شد. طبقه مورد نظر رشته تحصیلی دانشجویان بود که به صورت نسبتی بین رشته‌های مختلف توزیع شد و حجم نمونه با در نظر گرفتن سطح اطمینان ۹۵٪، ۳۸۵ نفر (۱۵٪ دانشجویان) انتخاب گردید. پرسشنامه با استفاده از شرح وظایف اساتید مشاور دانشجویان شاهد و ایثارگر و پس از بررسی متون تهیه گردید و اعتبار و اعتماد آن با نظرخواهی از ۱۰ نفر از اعضای هیأت علمی و آزمون مجدد (I=۰/۸۹) تأیید گردید. جهت جمع‌آوری داده‌ها پس از کسب اجازه از مسئولین ذیربط با مراجعه به کلاس دانشجویان هدف اجرای طرح برای آنها توضیح داده شده و در صورت رضایت از آنها خواسته می‌شد که پرسشنامه را با دقت به صورت خود گزارش دهی تکمیل نمایند به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی در این پژوهش، نام و مشخصات شخصی دانشجویان، ثبت نگردیده و تنها مشخصات دموگرافیک طبق اهداف تحقیق مورد بررسی قرار گرفت. پس از جمع‌آوری داده‌ها تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از نرم افزار اماری SPSS.V.16 انجام شد.

جدول ۲: توزیع فراوانی نمونه‌ها برحسب مهم ترین اولویت انتخاب فرد به

عنوان استادراهنما

مهم ترین اولویت انتخاب استاد راهنما	بلی		خیر	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد
هم جنس بودن دانشجو با استاد راهنما	۵۸	۱۵/۱	۳۲۷	۸۴/۹
هم رشته بودن استاد راهنما با دانشجو	۱۵۵	۴۰/۳	۲۳۰	۵۹/۷
متاهل بودن استاد راهنما	۱۵	۳/۹	۳۷۰	۹۶/۱
سابقه فعالیت آموزشی کمتر از ۵ سال	۸	۲/۱	۳۷۷	۹۷/۹
سابقه فعالیت آموزشی بیشتر از ۵ سال	۸۹	۲۳/۱	۲۹۶	۷۶/۹
میزان نمره ارشایی اساتید	۱۷	۴/۴	۳۶۸	۹۵/۶
داشتن مسئولیت اجرایی	۱۰۸	۲۸/۱	۲۷۷	۷۱/۹
گذراندن دوره های آشنایی با قوانین آموزشی	۹۶	۲۴/۹	۲۸۹	۷۵/۱
مهارت برقراری ارتباط با دیگران	۳۸	۹/۹	۳۴۷	۹۰/۱

مهم ترین معیار در انتخاب دانشجویان تحت نظر یک استاد راهنما بر حسب متغیر مقطع تحصیلی دانشجویان نشان داد ۵۳/۳٪ دانشجویان مقطع کاردانی هم رشته بودن کلیه دانشجو یان یک استاد راهنما را به عنوان مهم ترین معیار انتخاب کرده بودند. در حالی که در مقطع کارشناسی ۳۸٪ و در مقطع دکترا ۲۱/۶٪ موافق " هم رشته بودن کلیه دانشجویان یک استاد راهنما به عنوان مهم ترین معیار بودند. و بین دو متغیر فوق ارتباط معنی دار آماری وجود داشت ($P < 0.05$).

اکثریت دانشجویان مقطع کارشناسی (۵۱/۲٪) و دکترا (۴۸/۶٪) تعداد کم دانشجویان استاد راهنما را به عنوان مهم ترین اولویت انتخاب کرده بودند در حالی که در مقطع کاردانی فقط ۲۸/۳٪ دانشجویان موافق این موضوع به عنوان مهم ترین معیار بودند.

در رابطه با هدف ۴ پژوهش (دیدگاه دانشجویان در رابطه با مواردی که باید جزء حیطه وظایف اساتید راهنما محسوب شود) نتایج نشان داد اکثریت نمونه‌ها (۹۶.۴٪) با گزینه "بررسی وضعیت تحصیلی دانشجو و رفع مشکلات آموزشی وی" در حیطه وظایف اساتید راهنما موافق بودند (جدول ۳).

جدول ۳: توزیع فراوانی نمونه‌ها برحسب موارد حیطه وظیفه استاد راهنما

دیدگاه دانشجویان نسبت به حیطه وظایف اساتید راهنما	بلی		خیر	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد
بررسی وضعیت تحصیلی دانشجو و رفع مشکلات آموزشی وی	۳۷۱	۹۶/۴	۱۴	۳/۶
بررسی مشکلات معیشتی و رفاهی دانشجو	۲۲۰	۵۷/۱	۱۶۵	۴۲/۹
بررسی مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجو	۲۸۶	۷۴/۳	۹۹	۲۵/۷
بررسی وضعیت سلامت جسمی و روحی دانشجو	۲۵۷	۶۶/۸	۲۸	۳۳/۲

در بررسی مهم ترین معیار فرد جهت انتخاب شدن به عنوان استاد راهنما بر اساس مقطع تحصیلی دانشجو نشان داد در مقطع کاردانی و کارشناسی هم رشته بودن استاد راهنما و دانشجویان تحت پوشش وی و در مقطع دکترا داشتن مسئولیت اجرایی به عنوان مهم ترین معیار جهت انتخاب فرد به عنوان استاد راهنما مطرح شده بود.

مهم ترین اولویت در انتخاب دانشجویان تحت پوشش یک استاد راهنما نتایج از نظر اکثریت دانشجویان (۵۳٪)، تعداد کم دانشجویان تحت پوشش یک استاد راهنما بود.

از نظر دانشجویان با معدل کمتر از ۱۵ و دانشجویان با معدل بالاتر از ۱۷ مهم ترین اولویت در انتخاب دانشجویان تحت پوشش یک استاد راهنما تعداد کم دانشجو از نظر دانشجویان با معدل ۱۵ تا ۱۶/۹۹ هم رشته بودن کلیه دانشجویان با استاد راهنما مطرح شده بود.

که اساتید راهنما باید بر اساس نظر دانشجویان سال آخر هر رشته تحصیلی انتخاب شوند (۶).

با توجه به نتایج مشخص شد که دانشجویان انتخاب افراد شایسته و با صلاحیت برای ارائه خدمات مشاوره تحصیلی را به مسئولین دانشکده واگذار نموده اما تمایل دارند که اساتید راهنما، خود دانشجویان تحت پوشش را انتخاب نمایند شاید به این دلیل باشد که در این صورت دانشجویانی انتخاب خواهند شد که با استاد ارتباط صمیمانه‌تری داشته باشند.

در این رابطه قدمی بیان می‌کند در برقراری ارتباط بین دانشجو و استاد عوامل فن بیان، رعایت مهارت‌های تدریس، اخلاق استاد، سطح علمی استاد، توانایی همدلی و درک متقابل و کمک به حل مشکلات، ایجاد انگیزه برای یادگیری و تجربه استاد نقش مؤثری دارد (۱۴).

دریک بررسی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، فضای نامناسب کلاس‌ها و سالن مطالعه، عدم موفقیت اساتید در امور محوله، کمبود ارتباط دانشجویان با اساتید راهنما، عدم یا کمبود اطلاع اساتید راهنما از قوانین و مقررات، کمبود انگیزه تحصیل در دانشجویان، ناامیدی نسبت به آینده شغلی و عدم انطباق برخی از دروس با مطالب امتحانات به عنوان مشکلات عمده تحصیلی دانشجویان ذکر شده است. در مطالعه‌ای دیگر از عوامل ایجاد کننده مشکل آموزشی دانشجویان عدم توجه به موقع و درست به مسائل و مشکلات و یا سؤالات دانشجویان توسط مسئولین و اساتید راهنما عنوان شده بود (۱۵، ۱۶).

در این بررسی از نظر دانشجویان، هم جنس بودن استاد راهنما با دانشجویان تحت پوشش وی به عنوان معیار مهمی در انتخاب استاد راهنما نمی‌باشد. در بررسی آقاجانی در دانشگاه سمنان نیز ۵۰/۹٪ دانشجویان همگن بودن جنسیت استاد راهنما و دانشجو را بی اهمیت می‌دانستند (۶).

با توجه به آیین نامه اساتید راهنما اعضای هیأت علمی می‌توانند استاد راهنما شوند که قبل از شروع به کار در دوره های آموزشی که به این منظور توسط دانشگاه‌ها برگزار می

بررسی دیدگاه دانشجویان در زمینه حیطه وظایف اساتید راهنما بر حسب متغیر مقطع تحصیلی نتایج نشان داد در همه مقاطع بیشترین میزان توافق در رابطه با حیطه وظایف اساتید راهنما مربوط به "بررسی وضعیت تحصیلی دانشجو و رفع مشکلات آموزشی وی" بود اما اولویت دوم حیطه وظایف اساتید راهنما در دانشجویان مقطع کارشناسی و کاردانی بررسی مشکلات فرهنگی دانشجو و در دانشجویان مقطع دکترا بررسی وضعیت سلامت جسمی و روحی دانشجو یان ذکر شده بود. بین دیدگاه دانشجویان نسبت به حیطه وظایف اساتید راهنما و متغیر مقطع تحصیلی دانشجویان ارتباط معنی دار آماری وجود داشت ($P < 0/05$).

بحث و نتیجه گیری

دانشگاه‌ها مسئولیت خطیری در تربیت آموزش و پرورش دانشجویان دارند و برای رسیدن به این هدف ارائه مشاوره و راهنمایی تحصیلی از طریق اساتید به دانشجویان یک ضرورت می‌باشد. برقراری ارتباط دانشجویان با اساتید باعث افزایش اعتماد به نفس و انگیزه یادگیری در دانشجو می‌گردد مدرسان آموزشی به خصوص اساتید دانشگاه لازم است با عوامل مؤثر برقراری ارتباط آشنا باشند تا فرایند یادگیری را تسهیل نمایند به عبارتی ارتباط در فرایند آموزشی به صورت تبادل افکار و اطلاعات در یک تعامل دو طرفه بین دانشجو و استاد انجام می‌گیرد.

در بررسی نظرات دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۷۶ نیز راهنمایی درست اساتید راهنما به عنوان یکی از عوامل مؤثر در بهبود کیفیت آموزشی و تحصیلی دانشجویان معرفی شده است (۱۳).

نتایج بررسی ما نشان داد بهترین روش انتخاب استاد راهنما از نظر اکثریت نمونه‌ها (۴۸/۸٪) انتخاب استاد راهنما توسط مسئولین دانشکده و سپس انتخاب دانشجویان تحت پوشش توسط خود استاد راهنما می‌باشد. در مطالعات مشابه نتایج نشان داد که بیشترین در صد دانشجویان (۵۳/۳٪) معتقد بودند

مهم ترین عوامل مؤثر در ایجاد مشکلات تحصیلی دانشجویان بودند (۱۸). ربیعی در مطالعه ای با بررسی نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان دانشگاه آزاد شهر کرد گزارش کرده که حل مشکلات درسی نیاز اول مشاوره ای دانشجویان می باشد و بعد از آن مشکلات مربوط به ازدواج و در مرحله سوم مشکلات مربوط به انتخاب شغل بوده است (۱۹). گله دار در مطالعه ای بیشترین مراجعه دانشجویان به اساتید راهنما را مشکلات آموزشی گزارش کرده است (۲۰). نتایج یک مطالعه دیگر در دانشگاه آنکارا نشان داده است که مشکلات آموزشی، مسائل عاطفی- ارتباطی و مشکلات حرفه ای و شغلی مهم ترین نیازهای مشاوره ای می باشند (۲۱).

این نتایج نشان می دهد که توجه به مسائل عاطفی و احساسی و مالی دانشجویان در کنار مسائل تحصیلی به مقدار زیادی می تواند در پیشرفت تحصیلی دانشجویان کمک کننده باشد

هر چند نتایج بعضی از پژوهش‌ها نشان می دهد که مشاوره در بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان تأثیر داشته است اما در بعضی از مطالعات دانشجویان، مناسب ترین مرجع برای حل مشکلات دانشجویان را تجربه شخصی خود می دانند (۲۲، ۲۳).

بنابراین با توجه به اهمیت موضوع شکی نیست که داشتن آگاهی و مهارت کافی و مناسب در انجام وظایف مشاوره و راهنمایی به منظور کمک و یاری موفقیت آمیز به دانشجویان ضروری است البته اعتقاد بر این است که اساتید علاوه بر اینکه در طی زمان خدمت مشاوره شان نیاز به آموزش خاص دارند کنترل دائمی در برنامه نیز لازم می باشد بطوری که بتوان نقص در عملکرد و در صورت نیاز تغییر در آن را فوراً تشخیص داد.

در بررسی حاضر دیدگاه دانشجویان نسبت به خصوصیات یک استاد راهنمای خوب در اکثر موارد در دسترس بودن استاد راهنما و آشنایی اساتید راهنما با با قوانین آموزشی دانشگاه ذکر شده بود. این نتایج با نتایج تحقیقات هزاوی و شمس‌الدین هم‌خوانی داشت (۲۴)، شاید یکی از دلایلی که دانشجویان در دسترس بودن اساتید راهنما را به عنوان خصوصیات استاد را

شود شرکت نمایند و حتی الامکان انتخاب اساتید راهنما با توجه به جنسیت دانشجویان باشد.

نتایج کلی در رابطه با دیدگاه دانشجویان در مورد مهم ترین معیار در انتخاب دانشجویان تحت پوشش یک استاد راهنما نشان داد که تعداد کم دانشجویان تحت پوشش یک استاد راهنما به عنوان اولویت اول مطرح است واضح است که تعداد کم دانشجویان و هم رشته بودن آنها باعث ارائه بهتر خدمات مشاوره تحصیلی و افزایش رضایت دانشجو می شود. همچنانکه در آیین نامه اساتید راهنما نیز ذکر شده تعداد دانشجویان مرتبط با هر استاد راهنما حداکثر ۱۵ دانشجو در هر نیمسال تحصیلی است که ترجیحاً باید از ورودی های یکسال تحصیلی برگزیده شوند و در شرایط خاص می توانند تعداد را به ۲۰ نفر افزایش دهند اما در وضعیت کنونی در بعضی از دانشکده ها به دلیل کمبود اعضای هیأت علمی، تعداد زیادی دانشجو برای هر استاد در نظر گرفته می شود.

دیدگاه دانشجویان نسبت به اولویت حیطه وظایف استاد راهنما نشان داد که ۹۶/۴٪ دانشجویان بررسی وضعیت تحصیلی دانشجو و رفع مشکلات آموزشی وی، ۷۴/۳٪ بررسی مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجو، ۶۶/۸٪ بررسی وضعیت سلامت جسمی و روحی دانشجو را به عنوان اولویت حیطه وظایف اساتید راهنما انتخاب نموده بودند. در بررسی آقاجانی ۶۳/۳٪ دانشجویان مداخله اساتید راهنما را در کلیه حیطه های تحصیلی، خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی که به نوعی در افت تحصیلی آنها مؤثر است را به عنوان مسئولیت استاد راهنما تلقی می کردند. دانشجویان انتظار دارند استاد مشاور به عنوان یک هماهنگ کننده، آگاهی و اطلاعات کافی در مورد برنامه درسی، مسائل آموزشی و خدمات شخصی، پزشکی و مشاوره ای داشته باشد (۱۷).

در مطالعه ای که در شهرکرد انجام شد مشاهده شد که مشکلات آموزشی دانشجویان در رشته های مختلف تحصیلی تفاوت داشته و مشکلات خانوادگی، مالی، بیماری و کمبود اطلاع دانشجویان و اساتید راهنما از مقررات آموزشی، از

با توجه به اینکه در بسیاری از مطالعات نشان داده شده که اجرای روش کارگاهی بر مبنای نیاز فراگیران باعث یادگیری فعال و افزایش قابل ملاحظه یادگیری می شود (۲۷) توصیه می‌گردد برنامه آموزش کارگاهی در جهت افزایش آگاهی اساتید راهنما مورد مطالعه و بررسی بیشتری قرار گیرد.

نتیجه گیری: با توجه به نتایج پیشنهاد می‌گردد از نظر و مشارکت دانشجویان در انتخاب اساتید راهنما استفاده گردد تا اشتیاق دانشجویان برای مراجعه و پذیرش اساتید راهنما بیشتر گردد.

سپاس‌گزاری

بدین وسیله از زحمات کلیه معاونین و مسئولین آموزش و همچنین دانشجویان دانشکده‌های پزشکی دندانپزشکی، بهداشت، پرستاری مامایی و بهداشت که ما را در جمع آوری داده‌ها یاری نمودند تشکر و قدر دانی می‌گردد. بی شک بدون همکاری این عزیزان انجام این مطالعه غیره ممکن بود. در ضمن این پژوهش با حمایت مالی از بوجه معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد انجام گرفته است.

هنما خوب ذکر کرده اند این باشد که اکثر اساتید راهنمای ما جدول زمان‌بندی جهت مشاوره دانشجویان به صورت گروهی یا فردی نداشته و زمان مشخصی را برای مراجعه دانشجو در نظر نمی‌گیرند.

در بررسی هزای مشخص شد میزان آگاهی و عملکرد تعدادی از اساتید راهنما در حد قابل قبولی نبوده و هر چند اکثریت اساتید (۸۳/۴٪) ارائه مشاوره و راهنمایی را به عنوان وظیفه تلقی نموده اند اما این تعداد اعلام نموده اند که به طور کامل با وظایف استاد راهنما آشنایی نداشته و نیازمند افزایش سطح آگاهی و حمایت دانشگاه به منظور تسهیل در ارائه خدمات مشاوره ای و راهنمایی به دانشجویان می‌باشند. نتایج یک بررسی دیگر نیز نشان داد که بیش از ۹۰ درصد اساتید دانشجویان معتقدند که نظام فعلی استاد راهنما در پیشرفت تحصیلی دانشجویان کمک کننده نمی‌باشد (۲۵). نتایج حاصل یک پژوهش که به بررسی وضعیت موجود و مطلوب مشاوره و راهنمایی تحصیلی از دیدگاه اساتید در دانشگاه جندی شاپوراهواز پرداخت، نشان می‌دهد نگرش اساتید نسبت به امر مشاوره و راهنمایی دانشجویان مثبت است، با این وجود، اساتید شرایط کنونی مشاوره و راهنمایی را در دانشگاه چندان مطلوب و رضایتبخش ارزیابی نمی‌کنند (۲۶).

References:

- Gysbers NC, Henderson P. Developing and managing your school guidance program (3rd ed). Alexandria, VA, US American Counseling Association. 2000.
- The university of Texas. The faculty advisor's role. 2001 Agu 18. Available from: <http://www.uta.edu/advisorhandbook/faculty.advisor-h.htm>.
- Pasha Sharifi H, Hosseini SM. The principles of counseling and supervision. Tehran: Roshd Publication; 1989. [In Persian].
- Nouranipur, R. Students' counseling as an essential service toward Students' growth, development and successfulness. Counseling Research & Developments. 2000; 2(5,6):41-56. [In Persian].
- Hazavei MM, Fathi Y. Student's satisfaction from academic guidance and consultation at Hamadan University of Medical Sciences. Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences And Health Services. 2000; 8(2):56-64. [In Persian].
- Hajiaghajani, S, and et al. Function, choosing method, and job descriptions of supervisor professor from the students viewpoints of Semnan university of medical sciences. Journal of Babol University of Medical Sciences: Supplement of medical education papers. 2003; 5(2):12-17. [In Persian].
- Hazavehei MM, Emdadi Sh. The KAP study of faculty members of the Hamadan University of Medical Sciences about academic advising programs in 1998. Journal of Hamadan University of Medical Sciences And Health Services. 2001; 7(4): 36-43. [In Persian].

8. Adhami A, Nouhi E, Mohammadalizadeh S, Jalili Z, Fattahi Z. Faculty Members' Attitude toward Academic Advising and Counseling and their Viewpoints about Counseling Duties. *Iranian Journal of Medical Education*. 2008; 8(1): 7-13. [In Persian].
9. Ministry of Health and Medical Education. Supervisor professor regulation, approved in 25th session of medical science planning council. 13 March 2004 (1382/12/23).
10. Safdari, F. Delaram M. Parvin N. et al. Causing factors on academic advance of students and professors in nursing and midwifery of Shahrekord University of medical sciences. *Journal of Shahrekord University of medical sciences*. 2007;9(3):71-75. [In Persian].
11. Shakournia A. Malayeri A. Jahanmardi A. Komeili Sani H. Viewpoints of the students of Jondishapour University of medical sciences about causing factors in evaluating professors. *Iranian Journal of Medical Education*. 2005; 5(2):101-110. [In Persian].
12. Jafarzadeh A. Bakhshi H. Rezayati MT. Nemati M. The viewpoints of the students of Rafsanjan University of Medical Sciences about factors influencing educational actives of instructors (2009). *Journal of Nursing and Midwifery College of Rafsanjan University of medical sciences*. 2010;3(9):31-37. [In Persian]
13. Niiati J, Katozian B, Azizi F. Study of medical field student's views, about education of Shaheed Beheshti University of Medical Sciences. *Journal of Medical Faculty of Shaheed Beheshti University of Medical Sciences & Health Services* 1986; 13 (1-2): 55-60. [In Persian].
14. Ghadami A, and et al. Causing factors on the relationships between student and professor from the viewpoints of Arak University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2007;7(1): 149-154. [In Persian].
15. Sadri H. Study of the educational problems of different schools of Shaheed Beheshti University of Medical Sciences according to the student's point of view. Thesis of G.P student in medical faculty. Tehran; Shaheed Beheshti University of Medical Sciences;1997. (Abstract). [In Persian].
16. Barahimi A. Comparison of clinical education difficulties of instructors and final year nursing student's. *Isfahan Journal of Research in Medical Sciences* 1998; 3 (1): 16-9. [In Persian].
17. Shafi Abadi A. An introductory to concepts and application of counseling 2 nd ed. Tehran: Samt; 2002. [In Persian].
18. Borjian Brojeni. S. et al. Survey of Students' educational problems of Shahrekord University of Medical Sciences. *Strides in Development of Medical Education*. 2009; 6 (1):50-56. [In Persian].
19. Rabiei M, Salehi Najfabadi R, Siadat SA. [Study of counseling and supervision needs of the students of Share-kord Islamic Azad University]. *Counseling Research & Developments* 2007; 6(22): 90-107. [In Persian].
20. Galehdar N, Birjandi M. Survey on satisfaction of students of academic counselling in Lorestan University of Medical Sciences. *Yafteh* 2009; 11(4): 53-59. [In Persian]
21. Atik G, Yalcin I. Counseling needs of educational sciences students at the Ankara University. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2010; 2(2): 1520-26.
22. Shams B, Garakyaraghi M, Ebrahimi A, Avizgan M, Gyahchin A. The Problems of educational period and the proper reference for solving them: medical students' viewpoints in Isfahan University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education* 2006; 6(2): 63-70. [In Persian].
23. Giovazolias T, Leontopoulou S, Triliva S. Assessment of Greek University Students' Counseling needs and attitudes: An exploratory study. *International Journal for the Advancement of Counselling*. 2010; 32(2): 101-16.
24. Shamse Din. SA, Najafipur S. Students' Evaluations of the quality of professors' counseling. *Iranian Journal of Medical Education*. 2005;5(14). Abstract book of 7th national congress of medical education in Tabriz 2005. [In Persian].
25. Alizadeh M, Gholipour Ch. Academic advice, as a strong teacher role-existing challenges and proposed solutions. 10th National Congress on Medical Education. Shiraz: University of Medical Science. 2009: 173. [In Persian].
26. Asadollahi P, Shakournia A, Elhampour H. The viewpoints of the professors of

- Jondishapour University of Medical Sciences about the perceived and ideal situation of counseling educational guiding. *Strides in Development of Medical Education*. 2011; 8 (1):58-66. [In Persian].
27. Hazavehei MM. Comparison of the effectiveness of two academic advisors' educational methods on the level of students' satisfaction in Hamadan University of Medical Sciences. *Shahrekord University of Medical Sciences Journal* 2003; 5(2): 16-26. [In Persian].